

Diàlegs i afinitats estètiques

Una conversa amb els fotògrafs Gemma Cascón i Llorenç Ugas Dubreuil al voltant de la mostra 'INSIDE'

MAIA CREUS

Maia Creus. La vostra trajectòria professional avança de forma independent, i tanmateix, fa uns mesos vàreu exposar conjuntament a l'espai SIS amb el títol *INSIDE*. La mostra va presentar obres de 5 artistes: Gemma Cascón, Sylvia Díez, Iolanda Pujol, Helena Torrent i Llorenç Ugas Dubreuil. D'on neix la vostra iniciativa? Quina inquietud us va portar a preparar-la? Quin fou el vostre propòsit?

Gemma Cascon. De fet el Llorenç i jo ens vàrem conèixer gràcies a una proposta del Robert Ferrer, director cultural de l'Alliance Française de Sabadell, de muntar una col·lectiva fotogràfica. Vam voler compartir espai amb el Llorenç i dos artistes més, i d'aquí va sorgir la mostra conjunta *Espais de silenci*. L'experiència va ser molt positiva, Prèviament a l'Alliance jo ja havia exposat a l'Acadèmia de Belles Arts. A partir d'aquella trobada hem anat compartint reflexions i inquietuds. Ens hem preguntat quina és la nostra situació i la del col·lectiu d'artistes de la nostra ciutat. Què és fa a Sabadell en relació amb la cultura. De quina manera hi podem participar. Quines possibilitats tenim.

Llorenç Ugas Dubreuil. Jo haig de dir que la meua ciutat, Sabadell, l'he descoberta com aquell qui diu des de l'exposició a l'Alliance. Ja feia gairebé tres anys que estava treballant a fora, i poder mostrar alguna peça aquí a Sabadell em va semblar una bona oportunitat de poder ensenyar el meu projecte. Va ser a partir d'aquesta mostra que amb la Gemma ens plantejarem quin paper tenen les arts visuals a Sabadell, si estan ben representades o, fins i tot, la forma de fer-les més properes al públic en general.

G. C. Se'ns va fer evident que a la ciutat hi ha molts artistes que no són visibles. Fou a partir d'aquesta idea de no-visibilitat i les ganes de fer coses que el Llorenç i jo vàrem decidir proposar una exposició col·lectiva a la galeria SIS.

LI. U. D. El SIS és un molt bon espai. Du a terme una programa expositiu molt treballat. Ens va semblar que *INSIDE* podia encaixar molt bé a la galeria.

Maia Creus. D'alguna manera estem parlant de coherència. Posem valor a una galeria quan, més enllà d'una tasca comercial, sap construir un programa expositiu connex. Quan se sap posicionar en el mercat de l'art sense perdre de vista la seva responsabilitat en l'oferta cultural pública d'una ciutat. De fet, la coherència amb què treballem com a artistes també l'hauríem de saber exigir i valorar en els galeristes. Un artista seriós i compromès amb la seva feina busca espais seriosos i compromesos amb la seva feina. Fins ara n'heu citat tres. L'Acadèmia de Belles

Vint-i-dos de juny de 1981 d'Helena Torrent

Arts, una institució centenària que des de la passada centúria no ha deixat de ser una plataforma per als artistes emergents. L'Alliance Française, una institució de renom europeu que ha sabut fer-se un lloc propi en la realitat cultural de la ciutat. I la galeria SIS del carrer Borriana, un particular espai cultural d'intercepció entre la venda, la informació i l'exposició. Què faltaria a la nostra ciutat perquè aquestes illes culturals arribessin a un públic més ampli? Perquè el treball dels artistes arribés a la societat sabadellenca en general?

LI. U. D. Jo diria que difusió. La difusió és molt necessària a Sabadell perquè n'hi ha molt poca. La realitat és que la informació no arriba. M'assabento abans del què es programa a Barcelona o Madrid que el que es fa a Sabadell.

G. C. A mi m'agradaria que una exposició pogués generar alguna cosa més enllà de la sala. Està molt bé que la gent entri i miri però després seria interessant que es generés discurs a fora. I

Les claus de Gemma Cascón, en primer pla, i *Less than a wall, trapped inside a box* de Sylvia Diez, a la dreta

a fora pot ser en articles a revistes com aquesta, blogs o webs específics on se'n parli, gent que ho qüestionari. Però també que es facin accions que provoquin debat, que generin més reflexió no només sobre les obres que estan exposades sinó sobre el fet artístic en si. I això no passa. Les exposicions comencen i acaben sense que hagin generat pràcticament res al seu voltant.

M. C. Aquest és un tema molt important i amb molt de futur. Normalment quan parlem de difusió encara tenim al cap l'article en un diari o en una revista especialitzada, que està bé que hi siguin. Però jo crec que tots hem de treballar més des d'una mentalitat en xarxa. No parlo de la xarxa digital, prou coneguda i utilitzada, sinó d'«imitar» en la vida cultural real el *modus operandi* que permet aquest mitjà. Parlo de polítiques culturals capaces de propiciar situacions on prevalgui la interlocució, la connectivitat, la immediatesa, la fluïdesa. La comunicació, la producció i l'intercanvi de coneixement. Parlo d'iniciatives capaces de transformar el capital humà (coneixement i habilitats) en capital social (el que proporcionen les connexions i les relacions), per ser transformat en capital cultural, aquell que segons el sociòleg Pierre Bourdieu, ens distingeix com a individus.

LI. U. D. Hauríem de poder anar als llocs de la cultura i preguntar, parlar, generar diàleg i propostes. Penso que haurien de

ser més oberts, tant a la comunitat d'artistes com als públics. El meu entorn que no te cap vincle directe amb el món de l'art no sap on és el Museu d'Art de Sabadell. Com és que no ho saben? Diria que alguna cosa falla.

G. C. Per exemple crec que caldria fer tot un seguit d'accions paral·leles més enllà del fet expositiu. Proposar taules de debat, presentacions, xerrades.

LI. U. D. Jo crec que la xarxa és bàsica en el món actual. Els artistes s'impliquen cada vegada més en treballs col·laboratius. Si fins ara els projectes eren proposats pel galerista o el museu, ara són els mateixos artistes els qui gestionen els projectes expositius propis. Un esdeveniment cultural i comercial, com és ara ARCO, ja no queda limitat al recinte firal. Cada vegada més, al voltant dels grans esdeveniments culturals oficials, els col·lectius d'artistes organitzen circuits paral·lels, amb presentacions, xerrades, exposicions, etc. Aquest fet és molt interessant perquè dóna moltes opcions, genera moltes possibilitats. L'exposició *INSIDE* que vàrem presentar al SIS recollia aquesta idea. No cal formar part de cap elit per poder exposar. Cada un dels cinc artistes de la col·lectiva tenia la seva trajectòria. L'exposició no responia a afinitats estètiques. Allò que volíem era crear una oportunitat a diverses persones de poder ensenyar la seva obra.

L'arxiu de la memòria de Llorenç Ugas Dubreuil

I fer-ho en un lloc com el SIS, un espai caracteritzat pel nivell qualitatiu del artistes que hi exposen. Això no era fàcil, però el Manel ens va oferir la oportunitat.

M. C. Per què el títol *INSIDE*? Quin va ser el vostre criteri en la tria dels artistes?

G. C. *L'INSIDE* és la mirada cap endins. L'argument expositiu fou mostrar allò que normalment no ensenyem: la nostra realitat privada, íntima i normalment oculta; però *L'INSIDE* també fa referència al procés de treball propi, a aquest acte d'immersió i recerca interna.

LI. U. D. I sobretot fer-ho sense vergonya. Fer un exercici de mirar endins amb els perills que això comporta.

G. C. Cada artista havia de presentar la seva pròpia proposta a partir del tema comú, no hi havia cap limitació per part nostra. No volíem limitar-nos només a buscar projectes acabats i recopilar-los, sinó donar l'oportunitat de crear a través del tema.

M. C. En realitat el que vàreu fer és provocar un esdeveniment creatiu col·lectiu. Col·lectiu, no tan sols perquè hi era inclosa l'obra de cinc artistes, sinó perquè les vostres propostes

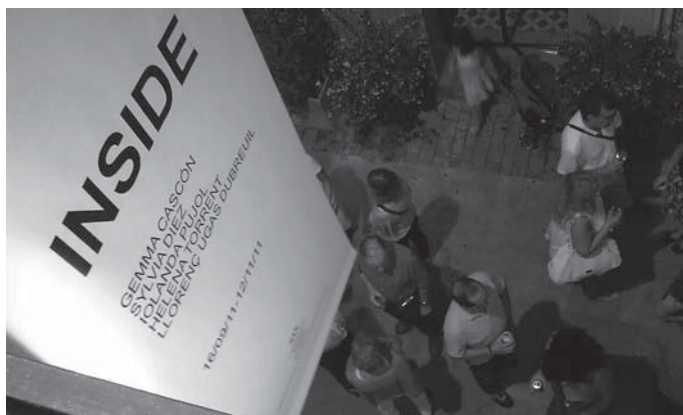
interpel·laven directament l'audiència. El visitant de la mostra no trobava tant obres per mirar com mons propis que s'obren i l'interpel·len.

G. C. / LI. U. D. L'experiència ens ha agradat molt tot i que d'entrada era un risc, sobretot per al SIS, pel fet d'acceptar fer una exposició sense haver vist cap obra fins pràcticament el dia del muntatge.

M. C. És això el que demaneu als espais culturals públics? Que us donin l'oportunitat de deixar fer?

LI. U. D. Jo crec que s'ha de trobar l'equilibri. No hem d'esperar que ens promocionin, ens hem d'autopromocionar, és lògic. Però estaria bé que entre tots ens ajudéssim.

G. C. Bé, sí. Cal que tots els agents que intervenen en tot el circuit de la cultura el facin créixer alhora per diferents vies. Una proposta de promoció artística molt extesa són les convocatòries, tot i que creen un entorn competitiu, perquè hi ha molta gent que s'hi presenta i queden escollits uns quants. Potser caldria estudiar altres processos per aconseguir fer visible el treball dels artistes.

LI. U. D. Tot i així són una bona manera de tirar endavant projectes que d'una altra forma seria impossible fer.

M. C. Certament un excés de confiança en les polítiques públiques de subvenció a la cultura pot immobilitzar les iniciatives. Però també és cert que l'administració pública té la gran responsabilitat d'intervenir per equilibrar el tremend poder de banalització que imposen les lleis del mercat. En mans exclusives de l'oferta i la demanda la cultura, entesa com a potencial de coneixement crític, de transformació i d'intervenció, corre perill. Avui dia la finalitat de la cultura resulta molt problemàtica. La cultura com a revolta, és a dir, la cultura com a element alliberador, corre el risc de desaparèixer i transformar-se en un producte de consum. La separació entre l'esfera pública i la privada es difumina cada vegada més. Ja no es parla, per tant, de públic, sinó d'audiències que, a diferència del públic, poden ser mesurades i quantificades en termes purament econòmics. D'aquesta situació crec que tots ens n'hauríem de sentir responsables i actuar en conseqüència. És a dir, passar a l'acció, que és d'alguna manera el que heu fet vosaltres amb la vostra iniciativa. Passar a l'activisme és fer no només obres, sinó crear possibilitats perquè aquestes obres es facin visibles, circulin, es comuniquin, es discuteixin. Per acabar aquest primer bloc de la conversa, què demanaríeu a les polítiques culturals de la ciutat de Sabadell, a les institucions que tenen la possibilitat d'incidir en els processos públics de la cultura?

LI. U. D. El que demanaria és que entre tots generéssim un espai virtual de discussió a disposició dels ciutadans i dels artistes de la ciutat. Jo crec que és molt important. Les entitats públiques no podran exposar obres de tothom que treballa a Sabadell. O sigui que fer-ho d'una forma virtual és més fàcil i més ordenat. Jo crec que això seria molt important. Trobar un lloc, un espai on tots ens poguéssim trobar aniria molt bé. Un arxiu virtual de creadors de la ciutat.

G. C. Jo els demanaria que fossin espais oberts, que propiciïn propostes col·lectives. A Sabadell trobo a faltar formació continuada, cursos específics on puguin participar durant tot l'any i que es facin tallers, *workshops* on et puguis relacionar amb els altres artistes.

M. C. Això és el què ofereix l'Estruch en relació amb les arts escèniques i performatives. En aquesta mateixa línia, Sabadell

havia comptat amb La Nau, un espai industrial destinat a les arts visuals, amb tallers per a artistes i programes d'activitats.

G. C. En aquests moments l'equivalent a l'Estruch en arts visuals no existeix. Un espai on puguin estar representades totes les arts visuals, que sigui un caldo de cultiu viu.

De què parlen les imatges?

M. C. M'agradaria parlar de la vostra obra des d'una perspectiva que em resulta molt suggeridora i penso que compartiu. Em refereixo a la presència del temps en les vostres fotografies. No es tracta de la «captura del temps passa» que la veu popular ha assignat a la fotografia. Em refereixo a un temps absent de la imatge i, en aquesta absència, la imatge ens convida a participar de la seva realitat.

G. C. Tot el meu treball gira al voltant de l'experiència del temps perquè el que m'interessa en la meua recerca fotogràfica és suggerir allò que deixa de ser. El meu treball fotogràfic té el punt de partida en l'observació i el qüestionament sobre aquelles coses que es transformen, sobre allò que té caràcter de provisionalitat, de temporalitat. I és amb el pas del temps que es transformen. Davant de la realitat en transformació, se'ns crea una necessitat de pertinença i permanència. Tots sabem que hem de morir. La mort és un element que és sabut i conscient i per això d'alguna manera l'intentem esquivar establint vincles, bé sigui amb els espais, amb els llocs on vivim o amb les persones.

M. C. La permanència d'un temps que ja no hi és. Les teves imatges volen atrapar vincles amb el passat. Recuperen els escenaris històrics que han format part del teu temps vital. Això no vol dir un treball des de la nostàlgia o l'enyor historicista, sinó tot al contrari. Penso que en el teu treball fotogràfic hi ha un exercici actiu d'atrapar el doll de vida adherida en els llocs, els paisatges, els objectes, l'arquitectura, els espais que hem compartit amb els éssers que ens acompanyen en el trànsit del temps viscut.

G. C. No m'interessa tant mostrar els meus propis vincles sinó utilitzar alguns escenaris coneguts per explorar conceptes que ens són comuns. Parlar de la memòria, de l'oblit, dels lligams, de la desaparició de les fàbriques, de la relació entre presència i absència... El meu propòsit és, a través de la imatge, submergir-me en una reflexió en temps present, sobre alguna cosa que desapareix.

M. C. Però tampoc parlem d'un temps de la memòria que el vols fer conscient i present a través de la teua imatge actual.

G. C. No vaig a la recerca d'un passat per recuperar-lo, al contrari. M'interessa l'ara, i capturar un estat concret dins el procés de transformació. Si, en algun cas, retorno a fets i escenaris de la meua història particular, que no necessàriament significa que siguin vivencials, és per poder trobar la distància necessària, temporal però també emocional. La fotografia em permet compartir la reflexió amb els altres. Pensar el pas del temps; en allò que desapareix. Desapareix la memòria i ens convertim en oblit, les relacions s'acaben, els nostres entorns canvien. Tot té aquest punt de finitud.

Íntus de Iolanda Pujol

M. C. M'interessa aturar-nos en aquest punt. Tot el llenguatge impressionista, tant en la pintura com en la fotografia, és un intent d'eternitzar allò que és finit i fugisser. La vida està feta d'instantos fugissers, un darrere de l'altre. Per tant la fotografia intentava capturar, congelar i eternitzar aquests espais. Entenc que tu no treballes des d'aquesta perspectiva. Més aviat penso que les teves imatges, tot i que capturen escenaris, persones i coses del teu passat vital, neixen de la ficció. Estàs treballant des d'un temps de ficció. Mires en present en la recerca de quelcom que ja no hi és. Aquesta latència, com un desassossec davant d'allò que hem perdut, és el centre poètic de la teva obra.

G. C. Però no és tant mirar el que no hi és, sinó el que deixa de ser, d'aquí la importància del temps. Les imatges amb què treballa apunten a una situació no resolta. D'alguna manera això és el que crea un estat de tensió en l'observador.

M. C. Llorenç, ara parlem del teu treball. No pretenc una lectura global perquè la teva trajectòria inclou diferents camps d'anàlisi i interpretacions. En aquest espai tan sols m'agradaria apuntar una mirada molt ràpida, espontània i intuïtiva al teu trajecte creatiu. A primera vista, el protagonisme de la imatge

se l'enduu l'arquitectura i els espais que configura. Un espai aparentment exterior a nosaltres, fred i objectiu. Però des del meu punt de vista allò de què parlen les teves imatges és d'absència. En les arquitectures, els espais, els objectes, la llum, hi resta, per uns instants, la vibració d'un microclima fet de cosos, biologies, consciències, subjectivitats en trànsit. No parlem d'àngors, l'espai del reconeixement i de diàleg del jo davant dels altres. Parlariem d'espais etiquetats des de la sociologia, l'antropologia i la teoria arquitectònica de «no-llocs». Tanmateix, en les teves imatges aquests, «no-llocs», es transformen en espais plens d'humanitat absent. Al meu entendre aquest és el centre poètic del teu treball.

LI. U. D. En el meu treball allò que primer arriba a l'espectador és l'arquitectura. L'arquitectura sobresurt, jo em plantejo les imatges d'aquesta forma. Però més enllà de l'arquitectura, en aquests espais hi han passat moltes coses. Aquesta és una vivència que he tingut de sempre. M'impacten aquelles arquitectures que, tot i ser llocs de pas o de trànsits, acullen vivències reals: portals, passadissos, ponts, estacions, hospitals... Sempre m'ha interessat investigar fins a quin punt, a través de les meves

imatges, puc transmetre la meva experiència d'aquests llocs. Per a mi no són llocs buits. Hi pressento la permanència d'energia vital.

M. C. El teu treball avança per sèries. Tipologies de llocs. Quin concepte guia aquesta forma de treball tant sistematitzada?

LI. U. D. Treball de forma lineal perquè darrere de cada projecte hi ha un plantejament. Per exemple en aquesta sèrie de què em parles tu, basada en l'arquitectura, la meva recerca és esbrinar fins a quin punt una arquitectura de trànsit, anòmia, totalment banal, pot quedar impregnada de memòria. Tal com deies, jo no parlo d'arquitectura. De fet, no sóc un fotògraf d'arquitectura. Els meus projectes neixen de preguntes com ara: quins llocs habitem?, de quina forma ho fem?, com és el nostre entorn quotidià?, el coneixem bé? De fet són llocs per on passem milers de vegades sense que ens cridin l'atenció per cap motiu especial. Si ho pensem bé, el temps de les nostres vides s'esllavissa en bona part d'aquest tipus d'espais. I això obsessiona. Hi quedarà alguna cosa de nosaltres? Deixarem una petjada en algun lloc? El rastre és un tema que apareix sovint en les meves sèries. Per explicar-me millor sempre poso el mateix exemple. Quan vius en parella, en arribar a casa sabem, immediatament, si la nostra parella ha marxat fa cinc minuts o fa quatre hores. Això es percep en l'aire. I quan comparteixo aquesta experiència moltes persones s'hi reconeixen. La meva selecció de llocs persegueix precisament això. Ser capaç amb les meves fotografies de transmetre aquesta vivència del llocs buits just quan fa uns instants bullien de gent, espais en repòs en què es pot sentir encara l'escalfor humana, el rastre, la petjada.

M. C. No m'estranya que tu i la Gemma, tot i que cadascun desplegueu un treball ben diferent, pugueu establir afinitats i diàlegs. Penso que les vostres imatges presenten proposicions, pensaments, preguntes que l'espectador ha de tancar.

LI. U. D. Sí, és absolutament necessari. Sempre he volgut pensar que és l'espectador qui acabarà la imatge, només d'aquesta forma les peces s'acaben.

M. C. Quan parles de la memòria dels llocs, aquesta idea pot ser molt mal interpretada perquè tu no vas a buscar i preservar la memòria historicista dels llocs. De fet aquest és el tipus més habitual de fotografia. Contràriament entenc que la teva mirada no s'adreça als llocs sinó al rastre de la gent qui hi ha transitat. Captures els espais de la col·lectivitat.

LI. U. D. Al final el que intento amb tot el meu projecte és entendre el meu entorn, la forma que tenim de relacionar-nos amb allò que ens envolta, els llocs, l'espai, el públic i el privat, el paisatge. A partir de *Espacios de luz* han sorgit altres sèries. En cadascuna he intentat apropar-me a llocs col·lectius per comprendre la seva presència en les nostres vides. Persegueixo rastres i en aquesta recerca els llocs més banals, els més prescindibles, els més anònims, esdevenen llocs fantàstics, plens de vida perquè formen part, ho sapiguem o no, dels nostres imaginaris col·lectius. Bàsicament el meu projecte és un intent d'entendre l'entorn. Com funcionen els llocs; quins llocs habitem; de quina forma. En la sèrie *Públic/Privat*, per exemple, el que vaig fer és fotografiar espais públics amb la sensibilitat d'un lloc privat. I és que, per a mi, no hi ha una definició clara entre llocs públics i llocs privats, és impossible definir-ho. En realitat els espais són tots igual, és amb les nostres relacions mentals que els transformem. Les meves peces necessiten que hi hagi algú que s'hi posi dintre. Si no, no tenen el sentit que han de tenir.

M. C. Potser la història de les imatges és aquesta. El seu convidat a perdre'ns-hi. Potser ens caldria aprendre a mirar la invasió d'imatges fotogràfiques i saber buscar-hi aquelles en què podem habitar-hi; dialogar-hi i, des d'aquesta experiència, tal com proposa la carta de Joan Vilapuig a la Gemma, «deshabitar l'experiència del llenguatge en el llenguatge de l'experiència. I lliurar-se de manera cega al missatge de la imatge». Per tancar aquests diàlegs d'afinitats cito aquest suggeriment extret de l'article de Pedro Medina. «Es, por tanto, necesario un ejercicio de resonancia que nos remita a otro modo de estar en los lugares en los que vivimos, descubriendo quizás un vacío contemporáneo que estas obras desvelan a un ciudadano que ahora reconoce a un igual con el que comparte una misma emoción».

MONISTROL
CINE FOTO

Fotografia - Cinema

Passeig de la Plaça Major, 4
SABADELL

LA
LLAR
DEL
LLIBRE

des de 1957

Interiors

MOBLES, DISSENY I DECORACIÓ

C/ Sant Cugat, 11 · 08201 Sabadell
T 93 725 01 79 · F 93 706 80 39
www.interiorscasquet.com